

Zapojmo, zaigrajmo in zapešimo ob ljudski pesmi:

učna priprava na usmerjeno glasbeno dejavnost

Let's Sing, Play and Dance to Folk Songs: Learning Preparation for Focused Music Activity

Maja Ogris

Kranjski vrtci, Ulica Nikole Tesle 2,
4000 Kranj

maja.dagarin@gmail.com

Izvleček

V oddelku od 5 do 6 let starih otrok smo izvedli glasbeni dopoldan z namenom, da bi se otroci bolje seznanili z glasbilo. Glasbene dejavnosti so zajemale petje, ustvarjanje ob glasbi in igranje na Orffova ter lastna glasbila. Povezovalna tema je bila ljudska glasbena dediščina s ciljem vzbujanja veselja do glasbe, spodbujanja doživljanja glasbe ter razvijanja glasbenih sposobnosti in spretnosti.

Ključne besede: predšolska vzgoja, glasbene dejavnosti, slovenska ljudska pesem

Abstract

We organized a musical kindergarten morning with a group of children aged 6-5 with the purpose of introducing musical instruments to them. Music activities included singing, creating with music and playing Orff and other instruments. The common theme was folk music tradition chosen with the aim to inspire the joy of music, encourage music experiences, and develop musical abilities and skills.

Keywords: preschool education, music activities, Slovenian folk music

Uvod

Kurikulum za vrtce (2004) navaja globalne cilje in cilje na področju glasbe, ki jih uresničujemo z različnimi dejavnostmi: izvajanje glasbe, ustvarjanje, poslušanje. Uresničujemo jih lahko enkrat tedensko v okviru glasbenega dneva ali v okviru dnevne spontane glasbene dejavnosti, ki se dopolnjuje z drugimi področji Kurikula za vrtce. Olga Denac (2012) navaja, da otroci pri starosti od 5 do 6 let izražajo zanimanje za ponavljanje

glasbenih dejavnosti, da gibe bolje usklajujejo s petjem kot s poslušanjem glasbe, da napredujejo pri intonaciji petja (je manj ritmičnih kot melodičnih napak), da napredujejo pri prepoznavanju znanih pesmi v izvedbi brez besedila, da razlikujejo glasnejše – tišje, hitrejši – počasnejši, daljši – krajši, višji – nižji izvajanje, da razlikujejo enake in različne (enostavne) ritmične in melodične vzorce, da ustvarjajo zvočne izmišljajke, da napredujejo v zbranosti pri poslušanju zvočnih primerov, da pri petju upoštevajo jakost in hitrost, da pozorno po-

slušajo, primerjajo in razvrščajo zvoke po zvočni barvi, jakosti, trajanju in višini.

V drugem starostnem obdobju smo pri predšolskih otrocih izvedli glasbeni dan na temo ljudske glasbene dediščine, ki je primeren tudi za otroke prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja osnovne šole.

Cilji, ki smo jih želeli doseči, so:

- razvijanje glasbenega mišljenja in spomina,
- ustvarjanje spremljave z lastnimi inštrumenti,
- doživljajsko in analitično poslušanje ljudske pesmi *Mat' potico pečejo*,
- branje slikovnega zapisa pesmi *Mat' potico pečejo*,
- doživeto petje pesmi *Mat' potico pečejo*,
- spremljanje pesmi z lastnimi glasbili in Orffovimi inštrumenti,
- usklajevanje gibov ob skupinskem petju in igranju,
- analitično-doživljajsko vrednotenje videoposnetka ljudskega plesa in
- plesanje ljudskega plesa.

Uporabili smo naslednje:

- metode: vokalna in inštrumentalna demonstracija, vokalna in inštrumentalna imitacija, metoda pripovedovanja, petje s posnemanjem, demonstracija in posnemanje gibalnega izvajanja ob glasbi, doživljajsko poslušanje in analiza videoposnetka,
- sredstva: mala ritmična glasbila (ropotulje, palčke), glasbeni predvajalnik,
- vsebine: slovenska ljudska pesem *Mat' potico pečejo* (Sicherl - Kafol, 2011), videoposnetek folklorne skupine.

Potek glasbenih dejavnosti je predstavljen v obliki priprave:

GLASBENE DEJAVNOSTI	VZGOJITELJICA	OTROCI
Posnemanje gibalnega izvajanja ob glasbi	Naredimo krog in se primemo za roke. Skupaj zaplešemo ples <i>Abraham 'ma sedem sinov</i> . Vprašam jih, kaj so ugotovili, kaj vse še lahko izvajamo z rokami, z nogami, s svojim telesom.	Naredijo krog in se primejo za roke. Opazujejo drug drugega, se posnemajo in sodelujejo pri plesu. Otroci ponazorijo gibe, ki bi jih ob glasbi še lahko izvajali. Skupaj jih ponovimo vsi (na primer povlečejo se za uhelj, si skuštrajo lase, se dotikajo nosu).
Vaje za upevanje	Otrokom povem zgodbo, s pomočjo katere naredimo še vaje za upevanje (gl. prilogo 1).	Otroci poslušajo zgodbo in sodelujejo pri upevanju.
Petje pesmi	Povem, da bomo danes spoznali ljudsko pesem <i>Mat' potico pečejo</i> . Doživeto zapojem pesem in zraven igram na lastna glasbila (metoda vokalne demonstracije).	Poslušajo petje nove ljudske pesmi.

GLASBENE DEJAVNOSTI	VZGOJITELJICA	OTROCI
Petje pesmi in igranje na lastna glasbila	Doživeto zapojem prvo kitico pesmi in zraven udarjam po nogi na vsako dobo. Otrokom povem, da mati v pesmi ni spekla samo potice, ampak tudi piškote. Doživeto zapojem drugo kitico in ploskam s prsti v ritmu besedila. Tretjo kitico zapojem in zraven ploskam na vsako prvo dobo v taktu.	Zapojejo pesem po odmevu. Otroci pesem pripevajo in zraven igrajo na lastna glasbila.
Doživljajsko poslušanje zvočnega posnetka	Predvjam zvočni posnetek pesmi in izvedem analitično metodo poslušanja z naslednjima nalogama pri poslušanju: 1) Katere inštrumente slišite? 2) Kaj slišite med posameznimi kiticami?	Otroci poslušajo posnetek in so pozorni na vsa glasbila, ki jih slišijo poleg petja. Naštejejo glasbila, ki so jih slišali (Orffova in lastna).
Igranje na lastna glasbila ob zvočnem posnetku	V krogu se razporedimo v pare in se naučimo spremljavo na lastna glasbila. Demonstriram z enim od otrok (gl. spodnji zapis navodil za ples pri dejavnosti gibalno izvajanje ob glasbi v krogu). Predvjam posnetek pesmi.	Opazujejo izvajanje in ponovijo v paru. Izvedejo spremljavo ob glasbenem posnetku (gl. prilogo 2).
Igranje na ropotulje, palčke in boben	Razdelim glasbila: 3 vrste glasbil za 3 skupine otrok po 7. Razložim, da ropotulje pečejo samo potico (1. kitica), palčke pečejo piškote (2. kitica), boben peče torto (3. kitica). Igranje na posamezen inštrument demonstriram (gl. prilogo 5). Tisti otroci v skupini, ki nimajo glasbila, igrajo spremljavo na lastna glasbila.	Otroci poslušajo navodila in zapojejo ter zaigrajo na Orffova in lastna glasbila (gl. prilogi 3, 4).
Gibalno izvajanje ob glasbi v krogu	Povem, da so v starih časih na to ljudsko pesem tudi plesali in da to počnejo še danes. Otroke razporedim po parih v krogu. Po dva in dva otroka stojita vstric, oba z levim bokom obrnjena v središče kroga. Držita se za notranji roki. Ob prvih dveh verzih učenci hodijo. Pri verzu »čakajte, čakajte« se otroka obrneta drug proti drugemu in si požugata, najprej z eno roko, nato še z drugo. Pri verzu »mi vam že pokažemo« vsak zase ploskneto enkrat spredaj, enkrat zadaj, nato pa v višini obraza trikrat drug drugemu ob dlani.	Otroci se postavijo v krog, se v parih primejo za roke in zaplešejo ples.
Ogled videoposnetka	Otrokom pokažem videoposnetek, ki prikazuje, kako folklorne skupine danes plešejo ljudske ples. Ob tem postavim vprašanja: 1. Kako so plesalci oblečeni? 2. Kako so plesalci postavljeni?	Ogledajo si videoposnetek belokranjskih ljudskih plesov in analizirajo posnetek (videz oblačil, postavitev plesalcev).

Sklep

Glasbeni dan je eden najbolj zabavnih dni v našem vrtcu. Vsak otrok je dejaven, saj glasba naravno vabi otroka k poslušanju, petju in gibanju. Pomembno je, da vzgojiteljica načrtuje pester preplet glasbenih vsebin

– ne samo petja, temveč tudi igro na lastna glasbila, poslušanje glasbe, ogled videoposnetka, gibanje ob glasbi ali učenje plesa.

Veselje je gledati nasmejane otroke, ki uživajo ob glasbi.

Viri in literatura

Bahovec D. E. et al. (2004). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: MŠŠ, ZRSŠ.

Denac, O. (2010). Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu. Ljubljana: Debora.

Denac, O. (2012). Glasba v vrtcu: primeri didaktičnih enot. Dostopno na <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?lang=slv&cid=35301> (16. 2. 2020).

Sicherl - Kafol B. (2001). Celostna glasbena vzgoja. Ljubljana: Debora.

Sicherl - Kafol, B. (2011). Ringaraja, pesem nas razvaja. Ljubljana: Mladinska knjiga.

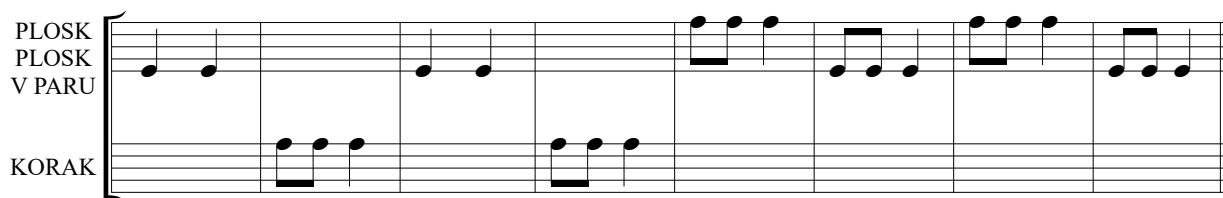
Priloga 1: Zgodba za upevanje

Vzgojiteljica pripoveduje zgodbo. Otroci ob njenem pripovedovanju izvajajo gibe, proizvajajo zvoke in pojejo.

Predstavljajmo si kuhinjo. V njej mama kuha. Vse okrog diši. Globoko vdihnemo te čudovite vonjave in izdihnemo skozi zobe, da se sliši »SSSSSSSSSSSS« (otroci vdihnejo in izgovorijo sss). Mami pade lonec na tla »BAM, BAM, BAM, BAM« (otroci izgovorijo bam). Mama reče: »JOJ, JOJ, JOJ, JOOOOOJ!« (Otroci ponovijo joj.) Diši zelo lepo: »UAAAAAUUUUUUU!« (Otroci ponovijo uvau.) Vse okrog diši (zakrilimo z

rokami). Odpremo okno, da se prezračí: »VUŠ, VUŠ, VUŠ!« (Otroci izgovorijo vuš, vuš.) Zapiha veter: »ŠŠŠŠŠŠŠŠ.« (Otroci izgovarjajoč črko š kot veter zavijajo z glasom gor in dol ter se zibajo s celim telesom.) Še ptički so zavohali te čudovite vonjave: »ČIV, ČIV, ČIV!« (Otroci izgovorijo čiv.) Ptiki zraven zapojejo: »CICIDO, CICIDO, CICICICIDO.« (Otroci pojejo.) Ohladilo se je: »BRRRRRRR, BRRRRRRR, BRRRRRRR!« (Otroci izgovorijo brrrr.) Zaprimo okno in pogledamo, kaj je mama pripravila (otroci se usedejo na tla).

Priloga 2: Spremljava ob glasbenem posnetku

Priloga 3: Slovenska ljudska *Mat' potico pečejo* (Sicherl - Kafol, 2011)

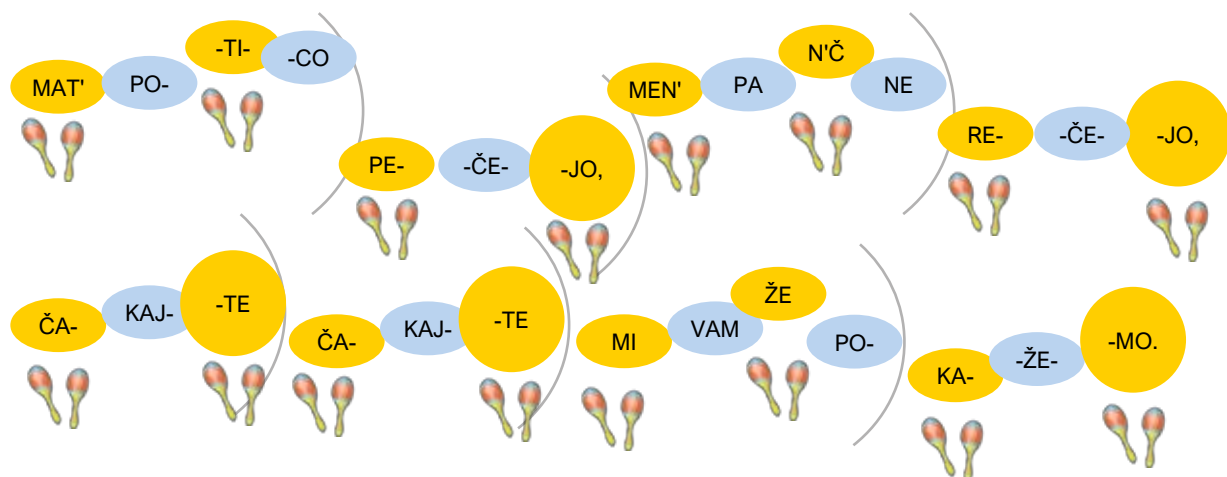
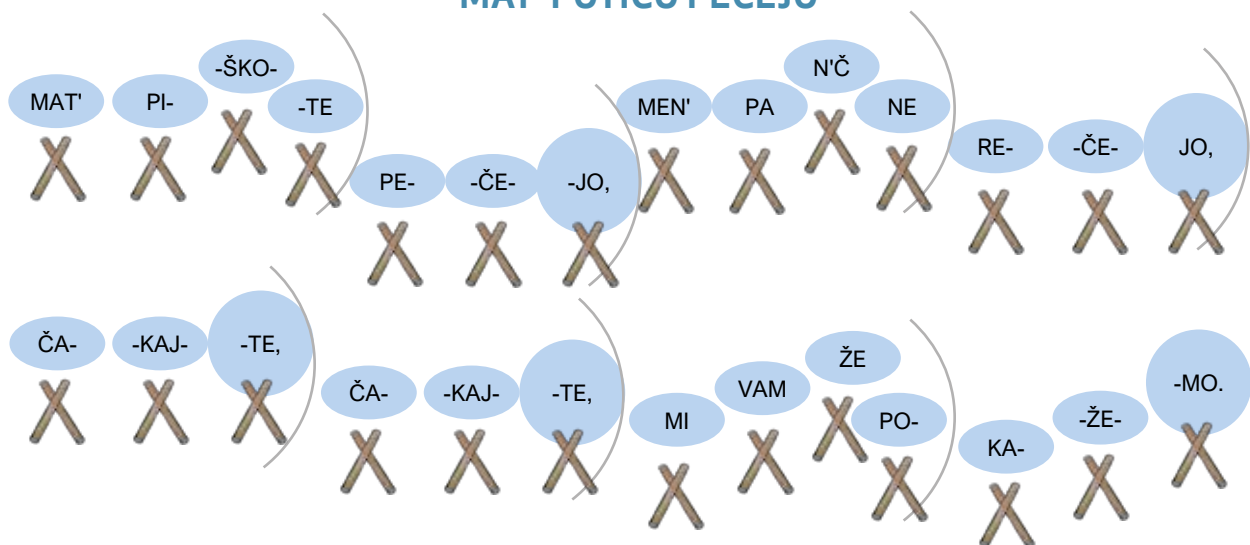
1. Mat' po - ti - co pe - če - jo, men' pa n'č ne re - če - jo,
 2. Mat' pi - ško - te pe - če - jo,
 3. Mat' pa tor - te pe - če - jo,
 5
 ča - kaj - te, ča - kaj - te, mi vam že po - ka - že - mo.

Priloga 4: Spremljava z Orffovimi glasbili

Maracas: | :||

Xylophone: | :||

Drum: | :||

Priloga 5: Slikovni zapis pesmi (avtorica ilustracij: Mojca Lampe Kajtna)**MAT' POTICO PEČEJO****MAT' POTICO PEČEJO****MAT' POTICO PEČEJO**